

Warszawa, dnia 21.08.2014 r.

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI****SEKRETARIAT**
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 26.08.14
nr. 5012 podpis. VJ

ŻW zz /pb-87-54/14 (3/97)

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej***Szanowny Panie Marszałku,*

W odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Wojciecha Skurkiewicza wspólnie z innymi Senatorami podczas 59. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 24 lipca 2014 r. i przekazane przy piśmie z dnia 30 lipca 2014 r. znak: BPS-043-59-2573/14, w sprawie pierwszego ogniska afrykańskiego pomoru świń u trzody chlewnej w Polsce, uprzejmie informuję, co następuje.

Dyrektywa 2002/60/WE z dnia 27 czerwca 2002 r. ustanawiająca przepisy szczególne w celu zwalczania afrykańskiego pomoru świń oraz zmieniającej dyrektywę 92/119/EWG w zakresie choroby cieszyńskiej i afrykańskiego pomoru świń (Dz. Urz. WE L 192, z 20.07.2002 z późn. zm.) określa środki zwalczania afrykańskiego pomoru świń (ASF).

Ww. dyrektywa została wdrożona do polskiego porządku prawnego m. in. w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.) oraz aktach wykonawczych wydanych na podstawie tej ustawy m. in. rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. Nr 158, poz.1658) i w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 420).

Stosownie do art. 54 ww. ustawy powiatowy lekarz weterynarii, wojewódzki lekarz weterynarii i Główny Lekarz Weterynarii, w zakresie swojej właściwości, przygotowują i aktualizują plany gotowości zwalczania poszczególnych chorób zakaźnych zwierząt. Powyższe plany gotowości są wdrażane z chwilą wystąpienia epizoocji.

Plany gotowości zawierają w szczególności:

- 1) wykaz aktów prawnych dotyczących zwalczania choroby zakaźnej zwierząt;
- 2) opis choroby zakaźnej zwierząt;
- 3) określenie sposobu i źródeł finansowania zwalczania choroby zakaźnej zwierząt;
- 4) określenie struktury i organizacji zespołów kryzysowych powiatowego lekarza weterynarii, wojewódzkiego lekarza weterynarii i Głównego Lekarza Weterynarii;
- 5) określenie zadań dotyczących zwalczania choroby zakaźnej zwierząt oraz organów, jednostek organizacyjnych i innych podmiotów odpowiedzialnych za realizację tych zadań;
- 6) plany szkoleń pracowników Inspekcji Weterynaryjnej oraz innych jednostek i podmiotów, o których mowa w pkt 5;
- 7) opis sposobu i zakresu opracowania oraz przekazywania informacji.

W dniu 30 lipca 2014 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie wprowadzenia w 2014 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 996).

Ww. rozporządzenie wprowadza program stanowiący kontynuację działań realizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w roku 2013 na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 stycznia 2014 r. w sprawie wprowadzenia programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 115) i nie wprowadza istotnych zmian co do sposobu ich prowadzenia.

Przedmiotowy program obejmuje następujące działania:

- 1) badania laboratoryjne w kierunku ASF przeprowadzane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zakup mobilnych urządzeń służących do unieszkodliwienia zwłok zwierzęcych podejrzanych lub zakażonych afrykańskim pomorem świń;
- 3) możliwość dokonania selektywnego uboju lub zabicia świń w strefie I A (strefa obejmująca obszar objęty ograniczeniami i obszar ochronny) w przypadku wystąpienia choroby u dzików,
- 4) nadzór bierny nad gospodarstwami w strefie I A;
- 5) wzmocnienie środków bioasekuracji na drogowych przejściach granicznych z Białorusią (drogowe przejścia graniczne w: Kuźnicy Białostockiej, Bobrownikach, Kukurykach i Terespolu) i Ukrainą (drogowe przejście graniczne w Dorohusku);
- 6) prowadzenie kampanii informacyjnej dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez Inspekcję Weterynaryjną, związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego oraz pasz, rolników, myśliwych, władz samorządowych oraz społeczeństwa, mającej za zadanie podnieść świadomość oraz uwrażliwić społeczeństwo na zagrożenie, jakie wynika z wystąpienia przypadków ASF na terytorium Polski;
- 7) prowadzenie szkoleń dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną przez Inspekcję Weterynaryjną, związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego,

pasz oraz rolników i myśliwych mających za zadanie przekazać wiedzę odnośnie afrykańskiego pomoru świń.

W ramach ww. programu badaniami laboratoryjnym w kierunku wykrycia ASF podlegają próbki pobrane od świń i dzików, w szczególności od zwierząt podejrzanych o chorobę. W okresie od 1 marca do 10 sierpnia 2014 r. przebadano próbki pobrane od 9837 świń (w strefie IA), przy czym obecność wirusa ASF potwierdzono u świń utrzymywanych w dwóch przyzagrodowych gospodarstwach znajdujących się na terytorium województwa Podlaskiego. W związku z wykryciem wirusa ASF wyznaczono ogniska choroby i podjęto działania, w tym działania w obszarach o promieniu 3 (obszar zapowietrzony) i 10 km (obszar zagrożony) wyznaczonych wokół ognisk ASF.

W obu ogniskach ASF świnie zostały zabite, a ich zwłoki poddane unieszkodliwieniu. Ponadto pasze oraz materiały, które nie mogły zostać poddane dezynfekcji zostały zniszczone. Następnie w ogniskach choroby przeprowadzono oczyszczanie i dezynfekcję. W obszarach o promieniu 3 km (obszar zapowietrzony) i 10 km (obszar zagrożony) wyznaczonych wokół ognisk wprowadzono stosowne zakazy, nakazy i ograniczenia mające na celu zapobieżenie ewentualnemu rozprzestrzenianiu się choroby, m.in. podjęto decyzję o zabiciu świń utrzymywanych na tych obszarach.

Posiadacze zwierząt, którym nakazano zabicie zwierząt otrzymali, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, odszkodowanie w wysokości wartości rynkowej zwierząt. Odszkodowanie są również przyznawane za zniszczone produkty pochodzenia zwierzęcego, pasze oraz sprzęty, które nie mogą być poddane odkażaniu.

Ponadto uprzejmie informuję, że środki finansowe na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym afrykańskiego pomoru świń, pochodzą z budżetu państwa.

Środki finansowe na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt planowane są w corocznych ustawach budżetowych. Zasady rozdysponowania i wykorzystania tych środków budżetowych w każdym roku są przedmiotem uzgodnień Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z Głównym Lekarzem Weterynarii oraz wojewódzkimi lekarzami weterynarii.

Należy podkreślić, że z ww. środków budżetowych finansowane są wydatki związane ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania wymienionych w załączniku nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, w tym afrykańskiego pomoru świń.

Organy Inspekcji przy zwalczaniu afrykańskiego pomoru świń postępują zgodnie z obowiązującymi przepisami, mając zapewnione środki finansowe oraz sprawdzone procedury.

Na obszarze objętym ograniczeniami i ochronnym pobierano do badań laboratoryjnych w kierunku ASF również próbki od wszystkich dzików odstrzelonych i znalezionych zwłok dzików. Przebadano próbki pobrane od 1075 dzików (w okresie od 1 marca do 10 sierpnia br.). Materiał genetyczny wirusa ASF stwierdzono, w okresie od 17 lutego do 11 sierpnia 2014 r., u 28 padłych dzików znalezionych na obszarze województwa Podlaskiego, w 13 przypadkach wystąpienia ASF u dzików w Polsce.

Ponadto w związku z wystąpieniem na terytorium Polski ASF u dzików opracowano plan środków podejmowanych w celu zwalczania afrykańskiego pomoru świń u dzików na obszarach objętym ograniczeniami i ochronnym na podstawie art. 16 dyrektywy Rady 2002/60/WE.

W dniu 14 maja 2014 r. Główny Lekarz Weterynarii wystąpił do Komisji Europejskiej ww. plan celem jego zatwierdzenia.

W planie określone zostały środki mające na celu zwalczanie ASF u dzików na obszarze objętym ograniczeniami i obszarze ochronnym, które określiła decyzja wykonawcza Komisji 2014/178/UE z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie środków kontroli w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w niektórych państwach członkowskich (Dz. Urz. UE L 95 z 29.03.2014, str. 47).

W związku z powyższym konieczne było opracowanie projektu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmieniającego rozporządzenie w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem u dzików afrykańskiego pomoru świń, którym wdrożone zostaną niektóre środki zawarte w ww. planie. Projekt ww. regulacji został wysłany do konsultacji społecznych i uzgodnień międzyresortowych w dniu 25 lipca br.

Ponadto w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi został opracowany projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, który został zgłoszony w dniu 22 lipca 2014 r. do Wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów. Ww. projekt w dniu 5 sierpnia 2014 r. został wysłany do konsultacji społecznych i uzgodnień międzyresortowych. Obecnie prowadzone są uzgodnienia międzyresortowe.

Głównym celem powyższego projektu regulacji jest ograniczenie na obszarach objętych ograniczeniami w związku ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt, liczby gospodarstw spełniających niskie standardy w zakresie bioasekuracji, co pozwoli na ograniczenie ryzyka rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych zwierząt. Osiągnięciu wymienionego celu ma służyć umożliwienie wprowadzania, w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw rolnictwa, odpowiednich programów bioasekuracji. W programie takim zostałyby określone standardy bioasekuracji gospodarstw utrzymujących określony gatunek zwierząt.

W projekcie ustawy przewidziano, że w terminie określonym w programie bioasekuracji posiadacz zwierząt z gatunku objętego programem, przebywających w gospodarstwie, które nie spełnia wymagań w zakresie bioasekuracji, mógłby złożyć oświadczenie, że nie spełni w tym gospodarstwie wymienionych wymagań. Powiatowy lekarz weterynarii wydawałby wówczas decyzję nakazującą w tym gospodarstwie zabicie lub ubój zwierząt z gatunku objętego programem i zakazującą wprowadzania do tego gospodarstwa takich zwierząt. W takim przypadku posiadacz zwierząt, który wykonał ww. decyzję, otrzymywałby ze środków budżetu państwa:

- a) odszkodowanie za zwierzęta zabite lub poddane ubojowi z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej oraz
- b) rekompensatę za nieprzerwane nieutrzymywanie w gospodarstwie zwierząt, których dotyczył wymieniony zakaz.

Gdyby posiadacz zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie niespełniającym wymagań bioasekuracji nie złożył wymienionego oświadczenia w terminie określonym w programie, powiatowy lekarz weterynarii wydawałby z urzędu decyzję nakazującą w tym gospodarstwie zabicie lub ubój zwierząt z gatunków wrażliwych na daną chorobę zakaźną i zakazującą wprowadzania do niego takich zwierząt. Posiadaczowi zwierząt przysługiwałoby wówczas ze środków budżetu państwa tylko odszkodowanie za zabite lub poddane ubojowi zwierzęta, nie przysługiwałaby natomiast rekompensata.

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 324/2014 z dnia 28 marca 2014 r. przyjmujące nadzwyczajne środki wspierania rynku wieprzowiny w Polsce (Dz. Urz. UE L 95 z 29.03.2014, str. 24, z późn. zm.) umożliwiło Polsce przyznanie producentom znajdującym się w strefie objętej ograniczeniami weterynaryjnymi pomocy z tytułu uboju świń wprowadzania do obrotu świeżej wieprzowiny oraz wieprzowych produktów mięsnych z nich pochodzących, zgodnie z odpowiednimi przepisami weterynaryjnymi. Producenci mogli ubiegać się o wsparcie w odniesieniu do zwierząt ubitych od dnia 26 lutego 2014 r. do dnia 25 maja 2014 r.

Wnioski o udzielenie pomocy można było składać do dnia 30 maja 2014 r. w Oddziale Terenowym ARR właściwym ze względu na adres siedziby stada, z którego pochodziły świny objęte wnioskiem.

Po ustaleniu kursu niezbędnego do wyliczenia kwoty pomocy, co miało miejsce w dniu 30 kwietnia (4,2024 PLN/EUR), rozpoczął się proces przyznawania pomocy finansowej w ramach przedmiotowego mechanizmu.

Ogółem do OT ARR wpłynęło 1 448 wniosków na łączną liczbę ok. 49,7 tys. szt. świń o łącznej masie tusz wynoszącej ok. 4,9 tys. ton.

Według stanu na dzień 13.08.2014 r. pozytywnie rozpatrzono 1 442 wnioski, tj. wydano stosowne decyzje, w ramach których przyznano pomoc do 49 130 szt. świń w o łącznej zakwalifikowanej masie tusz wynoszącej 4 569,4 ton w łącznej kwocie 1 631 285,39 EUR, tj. 6 855 395,99 PLN. Proces rozpatrywania wniosków przez OT ARR został już zakończony. Do dnia 13.08.2014 r. Agencja wypłaciła producentom świń 6 855 276,64 zł wsparcia. Pozostała kwota (119,35 zł) zostanie wypłacona w dniu 26 sierpnia br.

W rozporządzeniu nr 324/2014 określono limit wsparcia w wysokości 20 tys. ton wieprzowiny, do której Polska może wypłacić wsparcie. Limit ten został wykorzystany w około 23%, co wynikało przede wszystkim z faktu zmniejszenia z końcem marca 2014 r. strefy objętej ograniczeniami weterynaryjnymi, podczas gdy limit wsparcia (20 tys. ton) był ustalany w momencie gdy obowiązywała jeszcze pierwotna strefa, w której znajdowało się znacznie więcej świń.

Odnosząc się do pomocy dla gospodarstw rolnych poza strefą zakażenia, należy zauważyć, iż Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wielokrotnie informowało Komisję Europejską o trudnej sytuacji na rynku wieprzowiny w całej Polsce, związanej z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru świń u dzików, wnioskując jednocześnie o uruchomienie wsparcia tego rynku. Ministerstwo zwracało uwagę na problemy z eksportem do Federacji Rosyjskiej, ale także do innych krajów trzecich, będących podstawowymi partnerami w handlu wieprzowiną, takich jak Chiny, Japonia czy Ukraina.

Wnioski o uruchomienie wsparcia rynku były zawarte m.in. w piśmie Ministra do Komisji Europejskiej z dnia 24 lutego 2014 r., a także prezentowane przez przedstawiciela Polski na posiedzeniach Komitetu ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych.

W dniu 5 marca 2014 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi ponownie wystąpił do Komisarza ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi z wnioskiem nie tylko o uruchomienie nadzwyczajnych środków wsparcia rynku wieprzowiny w formie pomocy finansowej dla producentów świń prowadzących działalność w strefie objętej restrykcjami wynikającymi z przepisów weterynaryjnych, ale także dopłat do prywatnego przechowywania mięsa

wieprzowego oraz refundacji wywozowych, celem złagodzenia postępującego spadku cen oraz problemów ze zbytem świń występujących w całej Polsce.

Na spotkaniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z Komisarzem, które odbyło się w dniu 6 marca 2014 r., zapadła decyzja o akceptacji uruchomienia nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów świń w strefie objętej restrykcjami wynikającymi z przepisów weterynaryjnych. Natomiast wniosek w sprawie uruchomienia pozostałych instrumentów Komisja Europejska zobowiązała się szczegółowo przeanalizować.

W dniu 7 kwietnia 2014 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpił do Komisji Europejskiej z kolejnym wnioskiem dotyczącym uruchomienia dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny oraz refundacji wywozowych. Poinformowano, że Polska z rosnącym niepokojem analizuje ostatnie informacje na temat wprowadzonych przez Federację Rosyjską kolejnych ograniczeń w imporcie, tym razem produktów wieprzowych pochodzących z Polski i Litwy. Niepokój budzi nie tylko rozszerzenie embarga, ale także wybiórcze traktowanie krajów Unii Europejskiej, stanowiącej w całości strefę wolnego handlu. Mając powyższe na uwadze, wdrożenie tych instrumentów pozwoliłoby zagospodarować nadwyżkę wieprzowiny oraz stanowiłoby zachętę do poszukiwania nowych rynków zbytu, mając na uwadze prawdopodobieństwo długotrwałego braku możliwości eksportu wieprzowiny, szczególnie do państw Unii Celnej.

W dniu 13 maja 2014 r. Komisarz ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi poinformował, że obecna sytuacja rynkowa, w tym stan dużego popytu i ograniczonej podaży oraz poziom cen nie uzasadnia wprowadzania wsparcia w postaci dopłat do prywatnego przechowywania czy refundacji wywozowych.

Należy mieć na uwadze, że wg danych notowanych w Zintegrowanym Systemie Rolniczej Informacji Rynkowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w okresie 04-10.08.2014 r. cena skupu żywca wieprzowego wyniosła 5,14 zł/kg. Cena ta była wprawdzie niższa od rekordowo wysokich cen notowanych w 2013 r., ale wyższa (o 4,3%) niż średnia długoterminowa z lat 2007-2013. Analiza cen w Polsce i UE wskazuje, że wysokość cen w Polsce kształtuje się mniej więcej na poziomie średniej unijnej.

Z poważaniem
Z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU
Tadeusz Nalewajk
Tadeusz Nalewajk